

Het is moeilijk om deze tekst nu te schrijven omdat hij, wat ik ook bedenk, zeer hoogdravend klinkt. Toch gaat het project 'Kijk' niet over grote woorden, noch over grote mensen. Het gaat eerder over kleine mensen die onbelangrijke dingen samen doen. Elke week ontmoeten wij – patiënten van het Psychiatrisch Centrum Dr. Guislain en niet-patiënten – elkaar in de cafetaria van het Museum Dr. Guislain. Iedereen komt met een verschillende motivatie: sommige mensen omdat er lekkere huisgemaakte gebakjes zijn, anderen om te tekenen of te praten. Ik ben er zelf omdat ik er energie van krijg.

Terwijl ik op de trein van Gent naar Kortrijk zit, schrijf ik een brief aan jou, de bladeraar. Ik beeld me in hoe je dit boek in je handen neemt, de cover ziet, de geur van vers papier ruikt en niet weet wat te verwachten. Een spannende en opwindende gedachte. Ik wil iets toegeven. Tot nu heb ik nooit een boek willen uitgeven. Het leven gaat zijn gangetje, alsof je een passagier bent op een trein: je ziet huizen, velden, mensen, honden, kinderen, wolken en tranen op de buitenkant van de ramen. Soms zit er iemand naast je en dan reizen jullie een tijdje samen. Maar het verhaal wordt niet afge maakt, tenzij je trein gearriveerd is of je uitstapt... Een bundel maken van iets en dat op papier laten drukken en verspreiden – het was een vreemd idee voor mij. Omdat het op die manier lijkt alsof je het einde van een verhaal aankondigt. Je maakt iets af en je kan er niets aan veranderen. Ik denk dat ik er al lang bang voor ben geweest. En kijk, nu geef ik toch een boek uit.

Vier jaar geleden stapte ik voor de eerste keer het psychiatrisch ziekenhuis binnen omdat ik een fotoreportage wou maken over het leven daar. Ik interesseerde me in hoe onze geest en waarneming werken, hoe het komt dat we dezelfde dingen op verschillende manieren ervaren – en hoe die dingen door andere mensen worden ervaren. Mijn kennis van de psychologie was bescheiden: Fromm en Jung, Oliver Sacks en het verhaal over Billy Milligan, films als 'Girl, Interrupted' (één van mijn lievelingsfilms), 'Barfuss', 'Sybil', 'When Nietzsche Wept'. Op dat moment had ik nog niemand met een psychose of met het Korsakovsyndroom ontmoet. Ik stapte naar binnen met de intentie foto's te maken die bepaalde stigma's met betrekking tot psychiatrie zouden ontcrachten. Eenmaal terug thuis ontdekte ik dat ik zelf vooringenomen was en deel uitmaakte van datzelfde proces van stigmatiseren dat ik wilde ontcrachten. Ik dacht dat ik er patiënten ging ontmoeten, maar het waren mensen die ik tegenkwam. Die mensen en ik verschilden niet zo erg van elkaar. Tijdens deze bezoeken werd er veel besproken: warme dingen, melancholische dingen, ook dingen die ik niet goed begreep. Het fotoproject is ondertussen afgelopen (wie weet, misschien zal

ik ooit slagen om ook van dat werk een boek te verwezenlijken). Eén jaar nadien startte ik het project 'Kijk' op.

Ik wou andere mensen ruimte geven om een deur te openen die ze anders misschien niet hadden geopend, net omdat er geen gelegenheid was. In 'Kijk' zijn mensen van binnen en buiten de psychiatrie even welkom. Er wordt een video – soms is het een film, soms is het een reeks muziekclips of een animatie – geprojecteerd, mensen kunnen huisgemaakt gebak eten, er ligt tekengerei klaar en uiteraard spreken mensen elkaar aan. Het patiënt-zijn staat niet meer centraal, niet omdat het onderscheid niet meer bestaat, maar omdat er ook veel andere gespreksonderwerpen zijn. Ondertussen is 'Kijk' gegroeid, er is een team van mensen dat de organisatie van de bijeenkomsten graag op zich neemt. Wat je in dit boek kan vinden, is een selectie van tekeningen die de afgelopen drie jaar gemaakt zijn, in combinatie met woorden van de deelnemers zelf. In zijn geheel is het een verzameling van stille getuigenissen van de momenten die we samen hebben gedeeld. Het project stopt niet met deze publicatie, beste bladeraar. Maar op deze manier maken wij het wel mogelijk je deel te maken van onze momenten. En misschien, wie weet, zien we elkaar nog weleens op één van de sessies.

Warme groeten

ANYUTA

*Het project is nog steeds lopende. U vindt verdere praktische informatie op:
<http://wiazemsky.eu/kijk>.*

KIJK

PAPIEREN STEPPE EERST LEEG DAN
STEEFS VOLLER MET ONZE KRABBELS
VAN KOFFIEZWART NAAR BOZIG ROOD
MET CAKEKRUNNELSERTUSSEN ALLES
NEERGELEGD TAAL IS NIET NODIG
ENTOEVALLEIDT MIJN HAND
ONDERLING HEERST VRIENDELIJKE
STILTEEN ZACHT WISKUNDIG
GEPREVEL ZONDAGEN VERSTILLEN
ZIJN IS HIER GENOEG. KIJK, WIJ.
KIJK, WIJ ZIJN. KIJK, WĒ ZIEN.

— — — — —

